

De Minister van Justitie en Veiligheid
Prof. mr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
19 september 2019

Contactpersoon
J.M.E. Smilde

Onderwerp
Advies inzake het Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met een strafverzwaring voor beledigende uitingen die fysiek gevaar voor een ander opleveren.

Geachte heer Grapperhaus,

Bij brief van 26 juli 2019 hebt u de NVvR advies gevraagd over bovenvermeld wetsvoorstel. Dit advies treft u hierbij aan. Het advies is voorbereid door leden van de NVvR en is vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie (WeCo).

Inhoud en strekking van het wetsvoorstel

In het wetsvoorstel wordt de introductie voorgesteld van een nieuw artikel 271a Sr. Dit artikel beoogt de maximale gevangenisstraffen die in de artikelen 261, 262, 266 en 271 Sr. onderscheidenlijk zijn gesteld op de misdrijven smaad, laster, belediging en lasterlijke aanklacht met eenderde te verhogen indien “van het feit levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander te duchten is”. Daaronder is mede de situatie begrepen waarin het effect van de belediging is, dat zij anderen heeft aangezet tot het plegen van geweld tegen de beledigde, ook als degene die de belediging uitte, dit effect niet voor ogen had. De beroering die ontstond na uitlatingen van een imam medio 2018 met betrekking tot de burgemeester van Rotterdam is onder andere de aanleiding tot dit wetsvoorstel geweest.

Advies

De WeCo constateert dat de maximale gevangenisstraffen voor smaad, laster, belediging en lasterlijke aanklacht op dit moment uiteen lopen van drie maanden (266 Sr. en 271 Sr.) tot twee jaar (262 Sr.). De door dit wetsvoorstel in het vooruitzicht gestelde verhogingen leiden tot maxima van vier maanden tot twee jaar en acht maanden. Het afschrikwekkende karakter van deze verhogingen is in de ogen van de WeCo minimaal. Daarbij komt dat in de praktijk voor deze misdrijven zeer zelden onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen worden opgelegd, laat staan vrijheidsstraffen die raken aan de thans geldende maxima. Allen al om die reden valt moeilijk in te zien waarom de thans voorgestelde wettelijke verhoging noodzakelijk is om tot een passende bestraffing te kunnen komen. De WeCo meent dat dit wetsvoorstel in hoge mate een symbolisch karakter heeft.

De formulering “van het feit levensgevaar of gevaar voor lichamelijk letsel voor een ander te duchten is” lijkt te zijn overgenomen uit de misdrijven uit titel VII (artt. 157 – 176b Sr.). Bij de in die titel genoemde misdrijven is het een logisch onderdeel van de strafbepaling en leidt het tot forse strafverzwaringen. Deze zijn ook logisch wegens het gemeengevaarlijke aspect van de daar opgenomen misdrijven.

Bij de delicten uit het wetsontwerp laat een en ander zich moeilijker voorstellen. Uit de memorie van toelichting blijkt dat dit aspect ook is onderkend. Immers, daar waar niet vervolgd kan worden ter zake van opruiing (art. 131 – 132 Sr. (maximum gevangenisstraf 5 jaar), bedreiging (art. 285 Sr. maximum gevangenisstraf 2 jaar), groepsbelediging (art. 137c Sr) en aanzetten tot haat, discriminatie of geweld (beide delicten kennen een maximale gevangenisstraf van 1 jaar)), resteren slechts de bepalingen van titel XVI (gezamenlijk aangeduid als belediging), of is er geen strafbepaling die bepaalde uitlatingen strafbaar stelt.

De WeCo wijst er verder op dat de voorbeelden die in de memorie van de toelichting worden gegeven, niet zonder meer inpasbaar zijn in de strafbepalingen van titel XVI. De WeCo acht het hoogst onwaarschijnlijk dat uitlatingen, inhoudende dat iemand “de eer van de familie heeft aangetast” of “optreedt als verklikker richting de politie”, dan wel waarin iemand wordt aangeduid als “gevaar” of als “grote tegenstander”, door een rechter als belediging, laster of smaad worden gekwalificeerd. Daar komt nog bij dat de vrijheid van meningsuiting met zich brengt dat ook in een normaal discours, dus buiten de politiek en/of de kunst, tot op zekere hoogte uitlatingen mogen worden gedaan waarbij de opponent/ander wordt gediskwalificeerd. Dit punt verandert niet door dit wetsontwerp. In de memorie van toelichting wordt er terecht van uitgegaan dat de enkele omstandigheid dat iemands diskwalificatie van een ander leidt tot gevaar voor die ander, die diskwalificatie niet tot smaad, laster of belediging maakt. Zolang dat niet kan, is de hele voorgestelde strafverzwaring niet aan de orde.

Conclusie

Het symbolische karakter van het wetsvoorstel en de verwachte moeilijkheden bij de toepassing ervan in de praktijk brengen de WeCo tot de slotsom het niet verder in procedure zou moeten worden gebracht. Zij adviseert u van de indiening ervan af te zien.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

C.E. du Perron
voorzitter